

Anti-Pestprotocol

Versie augustus 2021

OMO SG Tongerlo Da Vinci College

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Pesten	3
Wat is pesten?	3
Hoe kan er gepest worden?	3
Cyberpesten	4
Gevolgen van pesten	4
De gepeste leerling	4
De pester	4
De meelopers	5
Het aanpakken van pesten	5
De aanpak	6
Vijfsporenaanpak	6
Preventieve maatregelen	7
Rollen	7
Mentoren	7
Docenten en onderwijsondersteunend personeel	8
PB'ers	8
Ouders	8
De ondersteuning	9
Binnen de school	9
Buiten de school	9

Inleiding

Het Da Vinci College wil dat haar leerlingen terugkijken op een fijne, veilige en uitdagende schooltijd, waarbij de leerlingen de vaardigheid ontwikkelen om zich te ontplooien in een veranderende wereld en de mogelijkheid krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Een leerling hoort zich veilig te voelen op school, zodat de leerling zich kan en durft te ontwikkelen. Een veilig schoolklimaat is hier een belangrijke voorwaarde voor. Een veilig schoolklimaat wordt belemmerd door pestgedrag. Door het team van de school te informeren over pesten en richtlijnen te geven bij geconstateerd pestgedrag kan het veilige schoolklimaat gewaarborgd worden. Dit anti-pestprotocol geeft inzicht in wat de school wil doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen om de leerlingen een fijne schooltijd te bieden.

Pesten

Wat is pesten?

Pesten is een ongelijke strijd, er is sprake van een zondebok, pesten is agressief en pesten is schadelijk.

Volgens het Nederlands Jeugd Instituut (2015) is pesten een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meerdere personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Wat voor de één ervaren wordt als een grapje of plagerijtje, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen plagen en pesten:

- Plagen kan omschreven worden als onschuldig en gebeurt niet systematisch. Bij plagen is er sprake van incidenten en van een 'gelijke' machtsverhouding. Er is geen winnaar of verliezer en het slachtoffer van de plagerijtjes is in staat om zichzelf te verdedigen. Daarnaast loopt het slachtoffer geen (blijvende) psychische en/of fysieke schade op.
- Bij pesten wordt de leerling systematisch bedreigd en bang gemaakt, waardoor deze leerling zich op school niet meer veilig voelt.

Een klimaat waarin gepest wordt, heeft voor iedereen gevolgen. Het veilige schoolklimaat wordt door de pesters onveilig gemaakt. Dit heeft negatieve gevolgen voor iedereen. Het is van belang dat pesten serieus genomen wordt. Docenten en onderwijsondersteunend personeel (samen met de ouders en de leerlingen zelf) hebben een taak bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en dit moet laagdrempelig zijn. De volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Hoe kan er gepest worden?

Pesten kan de volgende vormen aannemen:

Met woorden	Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, digitaal pesten (cyberpesten)
Lichamelijk	Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken
Achternvolgen	Opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden
Uitsluiting	Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, uitsluiten bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen	Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen.
Afpersing	Dwingen om geld of spullen of te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen

Pesten kan gezien worden als een groepsproces (NCJ, 2014). Veel kinderen zijn niet actief betrokken bij pesten, maar zijn wel getuige van pestgedrag en hun reactie daarop is bepalend voor wat er gebeurt. Ze handelen zodanig, dat pesten in stand wordt gehouden en niet wordt ontmoedigd.

Beschermende factoren zijn een veilig schoolklimaat, het hebben van vrienden, warmte binnen het gezin en een positieve thuissituatie. Deze elementen kunnen een beschermende werking hebben tegen de negatieve emotionele gevolgen bij kinderen die worden gepest (NCJ, 2014).

Cyberpesten

Cyberpesten verschilt van traditioneel pesten (NCJ, 2014). Het is vaak anoniem en de cyberpesters zien de emotionele reactie van het slachtoffer niet. Anonieme cyberpesters zijn moeilijk te identificeren en daardoor is de kans op straf kleiner, waardoor er mogelijk meer en heftiger gepest wordt. Dit cyberpesten kan de hele dag doorgaan, ook bij het slachtoffer thuis. Cyberpesten staat niet op zichzelf. Slachtoffers van cyberpesten zijn bijna altijd in de klas ook slachtoffer op een traditionele manier (NCJ, 2014).

Gevolgen van pesten

De volgende aspecten van gepest worden zijn bekend:

- Internaliserende problemen (zoals depressie, angst en teruggetrokkenheid);
- Psychosomatische klachten (zoals hoofdpijn, buikpijn, rugpijn, slechte eetlust en slaapproblemen);
- Suïcidale gedachten en suïcidepogingen;
- Een lager zelfvertrouwen;
- Minder plezier op school, vaker afwezig en minder goede schoolprestaties.

De gepeste leerling

De ene leerling loopt meer kans om gepest te worden dan de andere leerling. De gepeste leerling is vaak fysiek zwakker dan gemiddeld, heeft een negatief zelfbeeld, ziet zichzelf als waardeloos. Dit maakt de leerling kwetsbaar. Een leerling die gepest wordt, praat er thuis of op school niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte;
- Angst dat de ouders met de school of met de pester(s) gaan praten;
- Het idee dat het toch niet helpt, dat het probleem onoplosbaar lijkt;
- Het idee dat het kind niet mag klikken.
- Angst dat het pestgedrag verergert

De pester

Pesters zijn fysiek en verbaal sterker dan hun slachtoffers (groepsgenoten) en zien hen als waardeloos. De pesters neigen ertoe agressief te reageren in veel verschillende situaties en hebben vaker een positieve houding ten opzichte van geweld. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag te laten zien. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Een pester is meestal niet alleen. Hij krijgt vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer "zou er om vragen om gepest te worden".

Pesten kan een aantal oorzaken hebben:

- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- Het moeten spelen van een niet-passende rol;
- Een voortdurende strijd om macht in de klas;
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; iemand is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd;
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau);

- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid) of juist een te sterk gevoel voor autonomie;
- Een negatief zelfbeeld, weinig eigenwaarde;
- Een problematische thuissituatie, negatief voorbeeldgedrag van ouders/verzorgers.

De meelopers

Meelopers zijn omstanders die incidenteel actief of passief meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Het is belangrijk deze leerlingen tot helpers te maken.

Het aanpakken van pesten

Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste leerling (onzekerheid, faalangst, depressie, zelfdoding) en voor de pester (problemen met sociale relaties, positief tegenover het gebruik van geweld, heeft grotere kans in het criminele circuit terecht te komen). Pesten is daarom onacceptabel en vraagt om een duidelijke krachtige reactie vanuit de school.

De aanpak

Vijfsporenaanpak

Bij het voorkomen en terugdringen van pestgedrag is een schoolbrede aanpak van belang. Deze schoolbrede aanpak combineert interventies op school-, klassikaal en individueel niveau. Het Da Vinci College werkt volgens de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

1 De algemene verantwoordelijkheid van de school

- Het Da Vinci College zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten;
- Het Da Vinci College werkt aan een goed beleid rondom pesten, waarin pesten bespreekbaar wordt en de veiligheid van leerlingen binnen de school optimaal is;
- Alle medewerkers van het Da Vinci College hebben een voorbeeldfunctie in het signaleren en tegengaan van pestgedrag op school.

2 Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het pestprobleem wordt **altijd** serieus genomen;
- De mentor zoekt uit wat er precies is gebeurd en waar de oorzaak van het pestgedrag ligt;
- De mentor gaat in gesprek met de leerling die gepest wordt en bespreekt mogelijke oplossingen. De mentor en leerling kunnen bij dit gesprek de PB'er* en/of anti-pestcoördinator betrekken;
- Het Da Vinci College biedt hulp aan iedere leerling die het slachtoffer is van pestgedrag. Deze hulp wordt in eerste instantie geboden door de mentor. Indien nodig wordt er contact opgenomen worden met de PB'er en/of anti-pestcoördinator. Het zorgteam wordt te allen tijde op de hoogte gesteld en feiten worden in het leerlingvolgsysteem genoteerd.

3 Het bieden van steun aan de pester

- De pester wordt geconfronteerd met zijn gedrag. Het is belangrijk dat de pester inziet wat de gevolgen zijn van zijn gedrag. Gesprek op basis van hoor en wederhoor;
- Het Da Vinci College probeert achter de oorzaak van het pesten te komen en het empathisch vermogen van de pester te vergroten;
- Het Da Vinci College biedt hulp aan de pester. Het zorgteam kan de pester ondersteuning aanbieden.

4 Het betrekken van de middengroep bij het pesten

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Het is belangrijk dat er gesproken wordt over de oorzaak en over mogelijke oplossingen die de situatie op school en in de klas kunnen verbeteren;
- De mentor komt in de toekomst steeds terug op de gemaakte afspraken.

5 Het bieden van steun aan de ouders

- Het Da Vinci College neemt ouders die zich zorgen maken over pesten **altijd** serieus;
- Het Da Vinci College werkt samen met ouders bij de aanpak van pestgedrag;
- Het Da Vinci College geeft de ouders adviezen voor de omgang met hun gepeste of pestende kind;

* Pedagogisch begeleider

Na het individueel spreken van de gepeste leerling en de pester(s) wordt altijd geprobeerd een gezamenlijk herstelgesprek te voeren zodat met elkaar besproken kan worden wat er nodig is om de situatie te verbeteren, welke verantwoordelijkheden een ieder heeft en wat het vervolgtraject zal zijn, indien het probleem zich herhaalt.

Voor zowel de gepeste als pestende leerling kunnen we begeleiding en/of training (bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining) aanbieden, die de betrokken leerlingen kunnen ondersteuning in de gewenste positieve ontwikkeling.

Preventieve maatregelen

- Voor de leerlingen is er een leerlingenversie van het anti-pestprotocol. Dit protocol is geschreven in begrijpelijke taal voor en van de leerlingen, zodat zij goed weten wat te doen wanneer er gepest wordt. De leerlingenversie van het anti-pestprotocol wordt aan het begin van het schooljaar uitgedeeld aan de leerlingen.
- Het anti-pestprotocol wordt aan het begin van het schooljaar tijdens de mentorlessen besproken. Er is aandacht voor het verschil tussen pesten en plagen. Er wordt ook duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden. Het melden van pestgedrag wordt niet omschreven als klikken of verraden, het wordt omschreven als het bieden van hulp of vragen om hulp. In de klas kan het effectief zijn een gezamenlijk klassencontract op te stellen. In dit klassencontract maakt de mentor afspraken met de leerlingen omtrent de gewenste regels binnen en buiten de klas. De mentor bespreekt ook met de leerlingen wat er gebeurt als iemand zich niet aan het klassencontract houdt. De mentor ziet er op toe dat de afspraken worden nageleefd.
- Aan het begin van het schooljaar komt de anti-pestcoördinator in de klas om zich voor te stellen en uit te leggen wat de rol van de anti-pestcoördinator is. Ook wordt uitleg gegeven over hoe de leerlingen in contact kunnen komen met de anti-pestcoördinator.
- Tijdens de week tegen pesten informeert de anti-pestcoördinator het mentorenteam over het thema en de daarbij behorende activiteiten, zodat de mentor in deze week extra aandacht kan besteden aan dit onderwerp.

Rollen

Mentoren

De mentor speelt op het Da Vinci College een hele belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat vanaf de allereerste kennismaking. In de eerste schoolweken besteedt de mentor aandacht aan het goed leren met elkaar omgaan. De mentor zorgt voor een veilige en pedagogische omgeving in de klas.

Pesten zal minder voorkomen wanneer groepsleden zich bij elkaar betrokken voelen en er sprake is van een positieve groepsdynamiek. Hier ligt een primaire taak van de mentor. Daarnaast zal de mentor aandacht besteden aan het leren om op de juiste manier met elkaar om te gaan en pesten in het algemeen.

Docenten en ondersteunend personeel

Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar docenten, ondersteunend personeel, PB'ers en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen ongewenst gedrag. De docenten en het ondersteunend personeel van het Da Vinci College zijn zich bewust van hun rol en doen er alles aan om het goede voorbeeld te geven aan hun leerling en een veilige sfeer te creëren in de klas en in de school.

PB'ers

Samen met de mentoren en docenten zorgen de PB'ers voor een veilig (leer-)klimaat binnen de school. Wanneer pestgedrag naar voren komt, wordt er gebruik gemaakt van het principe hoor en wederhoor. Het Da Vinci College is ervan overtuigd dat pestgedrag altijd met elkaar opgelost moet worden, maar ook dat vanwege de grote diversiteit van de leerlingpopulatie de aanpak per jaar, per niveau en per situatie mag verschillen.

In iedere situatie wordt in overleg met betrokkenen een plan van aanpak afgesproken, dat betekent dat we altijd met elkaar in gesprek gaan. De PB'er zorgt met de mentor ervoor dat afspraken gemaakt en nagekomen worden.

Ouders

Soms durven kinderen die gepest worden dit niet tegen hun ouders te zeggen. Het gaat om de angst dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. In sommige gevallen denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

Het Da Vinci College verzoekt ouders om contact op te nemen met de mentor als hun kind aangeeft gepest te worden of als ouders denken signalen op te vangen van hun kind die wijzen op gepest worden. Als school niet weet dat er iets speelt, kunnen we hier geen acties op ondernemen. Indien ouders thuis merken dat hun kind pest, verwacht de school ook dat de ouders contact opnemen met de mentor.

Wanneer er op school gesprekken plaatsvinden vanwege pestsituaties, worden de ouders van de gepeste leerlingen en de pester hiervan op de hoogte gebracht.

De ondersteuning

Er zijn allerlei instanties die zich bezig houden met pesten en andere vormen van ongewenst gedrag, zowel in de vorm van voorlichting en preventie als in de vorm van hulpverlening.

Binnen de school

Het Da Vinci College ziet de mentor als het eerste aanspreekpunt van de leerlingen. Zij staan dichtbij de leerlingen en zien de leerlingen minimaal één keer per week.

Daarnaast werkt het Da Vinci College met een anti-pestcoördinator. De anti-pestcoördinator ondersteunt in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld. Zij is voor de leerlingen en de mentoren bereikbaar.

Wanneer nodig, is er de mogelijkheid om ondersteuning te krijgen vanuit het zorgteam.

Buiten de school

Voor extra ondersteuning voor leerlingen, heeft het Da Vinci College samenwerkingsafspraken met o.a. de jeugdprofessional van de gemeente Roosendaal. Leerlingen die op sociaal- emotioneel gebied gespecialiseerde begeleiding nodig hebben, kunnen doorverwezen worden naar de jeugdprofessional óf andere instanties vallend onder de jeugdwet.